WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN INFORMACYJNY

POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok IV. Warszawa, sierpień-wrzesień 1933 № 8—9 (31—32)

KOMUNIKATY RADY GŁÓWNEJ P. T. K.

Przystąpienie Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Opieki nad Zabytkami Przeszłości do P. T. K. Zjazd Delegatów Oddziałów Woł. Tow. Kraj. i Op. nad Zab. Przeszłości w Łucku, odbyty w dniu 27.VI.1933 postanowił jednomyślnie: „wystąpić do Rady Głównej Polsk. Tow. Kraj. w Warszawie z prośbą o przyjęcie w charakterze Okręgu Wołyńskiego P. T. K. dotychczasowego Wołyńskiego T-wa Krajoznawczego i Opieki nad Zabytk. Przeszłości wraz ze wszystkiemi jego Oddziałami, pod warunkiem pozostawienia bez zmian dotychczasowego składu osobowego Rady Wojewódzkiej W. T. K. i Op. nad Zab. Przeszł. i Zarządów poszczególnych Oddziałów do 30 kwietnia 1934 r., t. j. do upływu kadencji dotychczasowych władz T-wa i nowych wyborów, przewidzianych w § 40 statutu W. T. K.

Jednocześnie zadeklarować poddanie się wszystkim postanowieniom i przepisom statutu Polsk. Tow. Krajozn., oraz przekazania całego mienia W. T. K. i Op. nad Zab. Przeszł. w Łucku Polsk. T-wu Krajoznawczemu z chwilą otrzymania pozytywnej odpowiedzi P. T. K. o przyłączeniu W. T. K. w charakterze Okręgu Wołyńskiego.

Datę powstania pieniężnych rozrachunków z tytułu opłaty obowiązujących składek członkowskich przez Oddziały na rzecz Rady Głównej P. T. K. upoważnia Radę Wojewódzką T-wa do ustalenia w porozumieniu z Radą Główną P. T. K., której następnie mogą być przesłane wszystkie dane, dotyczące składu Zarządów poszczególnych Oddziałów ze wskazaniem liczebnego stanu członków i t. p.; wskazanem jednak jest ze względów rachunkowych, aby przyłączenie T-wa do P. T. K. nastąpiło na początku, a nie w ciągu miesiąca".

Otrzymawszy powyższą radosną wiadomość urzędujące prezydjum P. T. K., a następnie Komitet Wykonawczy w dn. 5.VII.33 postanowił: 1) przyjąć z najwyższem uznaniem uchwałę Woł. T. K. i Op. nad Zab. i uznać wymienione Tow. za Okręg Wojew. P. T. K., 2) dotychczasowy skład Rady Wojewódzkiej W. T. K. i Op. nad Zab. za Zarząd Wołyńskiego Okręgu Wojewódzkiego P. T. K., zarządy zaś Oddziałów przyłączonego do P. T. K. Towarzystwa za Zarzady Oddziałów P. T. K. do 30.IV.1934, 3) zwolnić Oddziały Wołyńskie P. T. K. od świadczeń na rzecz Rady do dnia 1.I.1934, do którego to czasu nastąpi ustalenie i unormowanie gospodarki finansowej według zasad obowiązujących na podstawie statutu P. T. K.

Na mocy powyższych postanowień P. T. K. rozszerza swą działalność na Województwo Wołyńskie, powiększa sieć organizacyjną o Oddziały w: 1) Dubnie (20 czł.), 2) Kowlu (28 czł.), 3) Kostopolu (54 czł.), 4) Krzemieńcu (40 czł.), 5) Łucku (164 czł.). 6) Ostrogu (40 czł.), 7) Równem (20 czł.), 8) Sarnach (63 czł.), 9) Włodzimierzu (20 czł.), czyli o 9 Oddziałów i 449 członków.

Posiedzenia Rady Głównej i Komitetu Wykonawczego P. T. K. odbyły się w dniach: 13 czerwca i 5 lipca 1933 r. pod przewodnictwem viceprezesa p. Al. Patkowskiego. Rada postanowiła utrzymać dotychczasowy podział czynności wśród członków Rady aż do powrotu P. Prezesa, Wł. Raczkiewicza. W związku z akcją w sprawie domu P. T. K. w Warszawie, powołana została Komisja ad hoc, w składzie następującym: pp. dr. Wł. Kozubski, przewodniczący, inż. Ern. Fryzendorff, Wł. Gruszczyński, Al. Patkowski i inż. Br. Zborowski, do związanych z tem spraw finansowych podkomisja w składzie: pp. Wł. Gruszczyńskiego, dr. Wł. Kozubskiego i Wł. Sokołowskiego. Rada postanowiła przystąpić do rewizji statutu P. T. K. i do opracowania wniosków oraz projektów zmian powołała: pp. dr. Wł. Kozubskiego, Al. Patkowskiego i dr. Fr. Uhorczaka. Komitet Wykonawczy w dn. 5.VII b. r. powziął podane wyżej uchwały w sprawie połączenia się Wołyńskiego Tow. Kraj. i Op. nad Zab. Przeszł. Sprawę obciążeń budowlanych domu P. T. K. we Włocławku powierzył Wydział do bliższego zbadania i wniosków p. dr. Wł. Kozubskiemu.

P. Prezes Wł. Raczkiewicz powrócił do Warszawy z podróży do Ameryki Połudn. w dn. 30.VIII b. r. Powracającego P. Prezesa witali na Dworcu Głównym w imieniu P. T. K. vice-prezesi pp.: Al. Patkowski i J. Remer oraz sekretarz Rady, p. J. Kołodziejczyk.

Sprawozdanie z działalności P. T. K. w r. 1932, ogłoszone w ostatnim biuletynie, spotkało się z życzliwem echem w prasie. Między innemi „Kurjer Poznański" w Nr. z 27 lipca b. r. zamieścił dłuższy artykuł p. t. „Pe-Te-Ka" działa. Rok pracy krajoznawczej".

Po wyjściu z druku Nr. 6/7 biuletynu nadesłały sprawozdania z działalności za r. 1932, w ramach usta-

lonego przez Radę Główną schematu, Oddziały następujące: Kielce, Nowogród n/Narwią, Piaski k. Lublina, Stanisławów, Święciany.

Brak przeto dotychczas sprawozdań za rok 1932 z Oddziałów: 1. Chojnice, 2. Jędrzejów, 3. Kartuzy, 4. Miechów, 5. Sieradz, 6. Świętochłowice i 7. Zamość. Oddziały w Jędrzejowie i Kartuzach usprawiedliwiły brak sprawozdań, ożywiającą się działalność Oddziału w Sieradzu stwierdził Zarząd Okręgu Łódzkiego, nadsyłając odpowiedni protokół.

P. T. K. przoduje w wydawaniu przewodników po Polsce! Notujemy z zadowoleniem poważne ożywienie ruchu w Oddziałach P. T. K. na polu wydawania przewodników po Polsce w r. b. W ostatnim czasie, bezpośrednio przed sezonem letnim, ukazały się nakładem Oddziału Warszawskiego: dr. R. Danysz-Fleszarowej „Z biegiem Wisły. I. Z Warszawy do Torunia", Jana Kloski „Białowieża" (krótki przewodnik), dr. R. Danysz-Fleszarowej przy współpracy dr. K. Konarskiego, L. Niemojewskiego i J. Sienkiewicza: „Petit Guide de Varsovie". Oddział Białostocki wydał: Michała Goławskiego „Białystok. Przewodnik po mieście i okolicy", Oddział w Brześciu n. Bugiem: „Województwo Poleskie" (prospekt przewodnika), Oddział Kujaw Zachodnich — Karola Kopcia: „Ilustrowany przewodnik po Inowrocławiu i Kujawach". Oddział Kaliski — Wł. Kwiatkowskiego: „Przewodnik po Kaliszu", Oddział Gnieźnieński: „Informacje o Gnieźnie i okolicy" (wydawnictwo tymczasowe), nadto przewodniczący Oddziału Toruńskiego p. M. Sydow wydał: „Najciekawsze osobliwości m. Torunia z dawnych i nowszych czasów".

KONGRESY, ZJAZDY, UROCZYSTOŚCI, ODEZWY.

VI Ogólnopolski Zjazd Nauczycieli Geografji odbył się pod przewodnictwem prof. dr. E. Romera w Warszawie w dn. 4 i 5 czerwca. Stronę techniczno-organizacyjną Zjazdu ku ogólnemu zadowoleniu przeprowadziło Biuro Turystyczne Oddziału Warszawskiego P. T. K. Przygotowaniem Zjazdu zajął się Komitet organizacyjny, w którego skład m. in. wchodzili: prof. dr. St. Arnold (przewodniczący), pp. Al. Patkowski i M. Siwak (zast. przewodn.), dr. R. Danysz-Fleszarowa (przew. Komisji Organizacyjno-Gospodarczej).

VII Międzynarodowy Kongres Nauk Historycznych odbył się w dn. 21 — 27.VIII b. r. w Warszawie, w dn. 28.VIII b. r. w Krakowie. Podczas Kongresu wielkiem wzięciem cieszył się przewodnik, wydany przez Oddział Warszawski P. T. K. pod red. p. dr. R. Danysz-Fleszarowej: „Petit Guide de Varsovie".

XV Międzynarodowy Kongres Geograficzny odbędzie w sierpniu i wrześniu 1934 r. w Warszawie. Podczas Kongresu obradować będą Sekcje: Kartograficzna, Geografji fizycznej, Antropogeografji, Geografji prehistorycznej, Geografji historycznej oraz Historji geografji, Krajobrazu geograficznego, Dydaktyki i metodyki nauczania geografji. Prócz powyższych tematów wejdą pod obrady Kongresu zagadnienia ogólne, opracowywane przez specjalne komisje: 1) osadnictwa wiejskiego, 2) aero-fotografji, 3) prac topograficznych i kartograficznych, 4) powierzchni erozyjnych, 5) kartografji historycznej, 6) badań nad skupieniami roślinnemi i zwierzęcemi w górach, 7) badań zmian klimatycznych, zwłaszcza w czasach historycznych, 8) badań zjawisk przeludnienia w związku z warunkami geograficznemi i regjonalnemi.

Przed Kongresem odbędą się wycieczki następujące: 1. Polesie—kraina błot i lasów, typowa równina; geografja fizyczna i antropogeografja. Kierownicy: St. Lencewicz oraz St. Pawłowski; czas trwania: dni 7. 2. Podole—wyżyna stepowa, pocięta głębokiemi jarami o meandrach wciętych; kraina lessowa i czarnoziemna; jar Dniestru; Czarnohora—góry fliszowe ze śladami zlodowacenia czwartorzędowego; typy lasów karpackich. Kierownicy: A. Zierhoffer i J. Czyżewski; czas trwania: dni 9. 3. Kraków — dawna stolica Polski; góry fliszowe; przeludnienie ludności rolniczej. Tatry—alpejska grupa górska ze śladami zlodowacenia czwartorzędowego; wędrówki pasterzy; parki narodowe. Kierownik: J. Smoleński; czas trwania: dni 8. Wycieczki po Kongresie: 1. Wilno i okolica—krajobraz morenowy najmłodszego zlodowacenia; Wilno — starożytne miasto sztuki; krajobraz pojezierny nad Dźwiną. Kierownik: M. Limanowski; czas trwania: dni 5. 2. Pomorze i wybrzeże Bałtyku—Poznań—Gniezno—Kruszwica—starożytne miasta polskie; Toruń — pamiątki po Koperniku; pradoliny; wydmy śródlądowe; ewolucja krajobrazu morenowego; typy wybrzeży morza Bałtyckiego; Gdynia—nowy port nad Bałtykiem. Kierownik: St. Pawłowski; czas trwania: dni 7. 3. Masyw Łysogór (gór Świętokrzyskich)—pokrywy mezozoiczne i masyw paleozoiczny; typografja typu apalachijskiego; przemysł górniczy; granica dwóch zlodowaceń; less. Śląsk—przeludniona kraina przemysłowa. Kierownicy: St. Lencewicz i J. Smoleński; czas trwania: dni 8. 4. Dolina Wisły (statkiem); Płock — miasto prowincjonalne; Włocławek — miasto przemysłowe; zwiedzenie majątku rolnego: Ciechocinek—miejsce kąpielowe; Toruń — miasto rodzinne Kopernika; Inowrocław — kąpielisko; Łódź—wielki ośrodek przemysłu włókienniczego. Cukrownia w Dobrzelinie. Skierniewice—stacja rolnicza doświadczalna. Kierownik: J. Loth; czas trwania: dni 6.

Członkiem Kongresu może być każda osoba pracująca naukowo na polu geografji lub interesująca się wynikami badań geograficznych. Przyjęcie na członka następuje przez wypełnienie deklaracji członkowskiej i po uiszczeniu składki członkowskiej w wysokości 40 zł. Wszelkie pisma i zapytania w sprawach kongresowych należy nadsyłać pod adresem: Sekretarjat Międzynarodowego Kongresu Geograficznego, Warszawa, Rakowiecka 6, Główna Szkoła Handlowa.

Na Kongres wymieniony, jak mamy nadzieję, P. T. K. wystąpi z pierwszemi zeszytami „Słownika Geograficznego Państwa Polskiego".

Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu w związku z uroczystościami 250-lecia odsieczy wiedeńskiej w porozumieniu z Wojewódzkim Komitetem Obchodu Roku Sobieskiego w Tarnopolu, zamierza zorganizować w Olesku, dnia 17 września 1933 r. Zjazd Krajoznawczy z województw południowo-wschodnich, poświęcony omówieniu wspólnych i aktualnych zagadnień z dziedziny krajoznawstwa i turystyki, połączony ze zwiedzeniem pamiątek po Wielkim Królu w powiecie złoczowskim i wystawy w zamku oleskim. Podolskie Tow. Tur.-Kraj. odniosło się do czynników urzędowych w sprawie równoczesnego zwołania zjazdu referatów turystyki Urzędów Wojewódzkich i Dyrekcyj Kolei Państwowych z terenu województw południowo-wschodnich.

Wielkie rocznice w Wilnie. Obchód rocznicy słynnego dramatu w Krożach odbędzie się w rocznicę okrutnego zmasakrowania włościan krożańskich, dnia 10 listopada. Złożą się na tę uroczystość: odsłonięcie tablicy w sali konferencyjnej Urzędu Wojew., jako w tej, w której za czasów rosyjskich odbywał się proces krożański. Nadto odbędzie się akademja z trzema prelekcjami i wydana będzie specjalna broszura o wypadkach w Krożach.

W związku z rocznicą zgonu Lwa Sapiehy, wielkiego hetmana, kanclerza i wojewody wileńskiego — przeprowadza się restaurację wspaniałego nagrobnego pomnika hetmana w kościele św. Michała w Wilnie oraz pomnika pierwszej żony Lwa Sapiehy, Krystyny z Tarnowskich. W dn. 15 listopada odbędą się uroczyste nabożeństwa za duszę hetmana. Obchód rocznicy urodzin Stefana Batorego odbędzie się w dn. 11 listopada w Wilnie i Grodnie. Urządzone będzie specjalne widowisko w teatrze i na dziedzińcu Uniw. Stef. Batorego w Wilnie.

Wojskowe obchody rocznicy odsieczy wiedeńskiej odbędą się 24 i 25 września.

Siedemsetlecie Torunia. Komitet Obchodu 700-lecia Torunia, chcąc z okazji jubileuszu miasta pozostawić trwały pomnik swej pracy, wydaje cenne dzieło p. t. „Monografja Torunia".

Dzieło to objętości przeszło 500 stron, formatu 4-o jest pracą zbiorową, wychodzącą pod redakcją Towarzystwa Miłośników Historji w Poznaniu. Jest to pierwsza próba syntezy dziejów Torunia, oparta na najnowszych badaniach, obrazująca dzieje polityczne, wewnętrzne i kulturę miasta.

Na treść, poza przedmową prof. Tymienieckiego, złożą się następujące monografje: „Położenie geograficzne Torunia" pióra dr. Rajmunda Galona, „Toruń i jego okolica w czasach przedhistorycznych" (ks. dr. Władysław Łęga), „Historja polityczna Torunia do roku 1795" (doc. dr. Karol Górski), „Historja polityczna od r. 1815 do dziś" (ks. Alfons Makowski), „Historja wewnętrzna Torunia—ustrój i gospodarstwo—do roku 1793" (dr. Leon Koczy), „Historja szkolnictwa w Toruniu" (doc. dr. St. Tync), „Historja książki" (dyr. Z. Mocarski), „Historja sztuki toruńskiej" (dr. Guido Chmarzyński), „Historja herbu miasta Torunia i numizmatyka toruńska" (dr. Marjan Gumowski).

Gmina Polska w Gdańsku (Gdańsk, Wallgasse 16a) wydała następującą odezwę:

„Rodacy! Pozdrowienie śle Wam ludność polska w Gdańsku, wierna swemu posłannictwu dziejowemu, spadkobierczyni praw odwiecznych, zakreślonych nietylko traktatami, ale pracą stuleci polskich pokoleń gdańskich! W huraganie walki o skarby nasze kulturalne, narodowe i religijne trwamy na posterunku. Walka ta o duszę dziecka polskiego, duszę młodzieży polskiej, duszę ludu polskiego prowadzona jest przez żywioł wrogi środkami bez wyboru. Lecz nie cofamy się! Zgodni, solidarni, zwarci w szeregach Gminy Polskiej, ramowej organizacji wszystkich Polaków w Wolnem Mieście Gdańsku odpieramy ataki sił przeważających. Dopomóżcie nam, Rodacy! Niechaj wzruszą się serca Wasze na wieść, że tam u ujścia Wisły, rzek polskich Królowej — bracia i siostry Wasze w ciężkiem codziennem zmaganiu bronią idei polskiej w Gdańsku. Znojny to trud.

Budujemy Domy Ludowe, kaplice, kościołki, roztaczamy opiekę nad szkołą, zakładamy Towarzystwa Ludowe, Rolnicze, opiekujemy się niemi, prowadzimy walkę o realizację praw, zagwarantowanych nam Traktatem Wersalskim, przeprowadzamy wybory do Sejmu Gdańskiego, do rad miejskich i gminnych, rozszerzamy pracę oświatowo-kulturalną, urządzamy uroczystości narodowe, otaczamy biedną ludność opieką społeczną. Oto szereg najważniejszych prac Gminy Polskiej, decydujących o losie i przyszłości ludu polskiego w Gdańsku. A ten lud wielce ofiarny w miarę swych możliwości, to ubogie rzesze robotnicze i rolnicze.

Dziś więcej, niż kiedykolwiek, niechaj nam staną do pomocy wszyscy Rodacy-Obywatele! Niechaj w całym Narodzie Polskim otworzą się dłonie ofiarne. „Na pomoc Polonji w Gdańsku!" Prosimy Was o to gorąco!"

Zarząd: prezes Erazm Czarnecki, poseł na Sejm Gdański, wiceprezesi: ks. Bronisław Komorowski, proboszcz paraf. św. Stanisława, Antoni Londzion, b. poseł do Sejmu i prezes Związku Zjedn. Zaw. Polskiego, skarbnik Teodor Maliszewski, radny miasta Gdańska, sekretarz generalny Alfons Garyantesiewicz, magister praw.

Wszelkie dary prosimy przekazać: na konto Gminy Polskiej P. K. O Nr 210040 lub na konto Gminy Polskiej w Banku Związku Spółek Zarobkowych, Oddział Gdański lub na konto Gminy Polskiej w Banku Ludowym w Gdańsku.

TURYSTYKA.

Mapa turystyczna. Wydział Turystyki M-stwa Komunikacji przygotowuje mapę turystyczną w skali: 1 : 750.000 z enklawami (wycinek mapy powiększony) dla Beskidów Zachodnich, dla Tatr i Wybrzeża Morskiego w skali 1 : 300.000.

Mapa będzie wykonana w 5 kolorach i zawierać ma następujące dane: koleje i kolejki ważne dla turystów, wszystkie stacje kolejowe, stanowiące punkt wyjścia na szlaki turystyczne, miejscowości z ruinami zamków, zabytkami architektonicznemi, z osobliwościami

przyrody, słynne z pięknych strojów ludowych lub wyrobów sztuki ludowej, posiadające muzea i zbiory sztuki, wszystkie ważniejsze miejsca odpustowe, ważniejsze kopalnie i ośrodki przemysłowe, zdrojowiska i ważniejsze miejscowości klimatyczne, drogi bite, a na wschodzie i trakty, z zaznaczeniem stałej komunikacji autobusowej, graniczne urzędy celne, ważniejsze pasma i szczyty górskie, z zaznaczeniem wszystkich schronisk i ważniejszych ścieżek turystycznych, granice konwencyjnego pasa turystycznego w Polsce i Czechosłowacji, lasy, parki natury i rezerwaty, rzeki, kanały, jeziora, z zaznaczeniem linij żeglugi osobowej i przystani pasażerskich dla statków. Wykonanie graficzne mapy powierzone zostało znanemu kartografowi, pułkownikowi Jaworskiemu.

Broszura propagandowa o Warszawie. Ukazała się w języku francuskim, niemieckim i angielskim w trzech wydaniach broszura propagandowo-informacyjna o Warszawie, wydana przez Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji.

Bogato ilustrowana z okładką art. mal. Bronisława Kopczyńskiego obejmuje część historyczną, architektoniczną, zabytkową i t. d.

„Informator Turystyczny". W sierpniu b. r. został wydany nakładem Związku Polskich Towarzystw Turystycznych drugi nakład „Informatora Turystycznego", którego pierwsze wydanie ukazało się w roku ubiegłym. Drugie wydanie „Informatora" zostało stosownie do zapowiedzi znacznie skrócone, przedewszystkiem przez odrzucenie ustępów, dotyczących historji ruchu turystycznego w Polsce. Opuszczony został również dział, obejmujący organizacje, częściowo tylko związane z turystyką. Natomiast wprowadzona została nowa część pod tytułem „Co zwiedzać w Polsce?", mająca na celu zwrócenie w sposób najbardziej ogólny uwagi na miejscowości godne zwiedzenia. „Informator" w nowem wydaniu, uzupełniony nowemi danemi, odda niewątpliwie usługi wzmagającemu się w Polsce ruchowi turystycznemu. Do „Informatora" dodana jest mapa uzdrowisk, letnisk i komunikacji autobusowej w Polsce, opracowana przez d-ra M. Orłowicza. „Informator" jest do nabycia w księgarniach „Ruchu" po cenie 3.75 zł. za egzemplarz.

Ministerstwo Komunikacji rozesłało w dn. 17.VIII b. r. następujący okólnik do wszystkich Dyrekcyj Okręgowych P. K. P.:

Wobec wpływających do Ministerstwa Komunikacji zażaleń na niewłaściwe interpretowanie przez personel kolejowy przepisów taryfowych Ministerstwo Komunikacji wyjaśnia co następuje: członkowie Związku Polskich Towarzystw Turystycznych, (a więc i P.T.K.) oraz członkowie Polskiego Związku Narciarskiego na podstawie legitymacji wzoru ustalonego mogą nabywać bilety ulgowe (33 i $^{1}/_{3}$% zniżki) na przejazd, o ile odległość przejazdu wynosi co najmniej 30 kilometrów od dowolnej stacji (wyjazdowej), wyszczególnionej w ustępie drugim, punktu 2, rozdz. E—III-b, wzgl. rozdz. E—III-b TOBE do dowolnej stacji (docelowej), wyszczególnionej w ustępie trzecim tegoż punktu 2 rozdz. E—III-b, względnie rozdz. E—III-bb TOBE i odwrotnie t. j. od dowolnej stacji (docelowej), wyszczególnionej w ustępie trzecim do dowolnej stacji (wjazdowej), wyszczególnionej w ustępie drugim, punktu 2, rozdz. E—III-b, wzgl. rozdz. E—III-bb TOBE.

Naprzykład bilet ulgowy może być wydany zarówno na przejazd z Krakowa do Białowieży, jak i z Białowieży do Krakowa (str. 41 i 42 TOBE), z Poznania do Piwnicznej lub z Piwnicznej do Poznania i t. p.

Wielka polska propagandowa akcja turystyczna. Dowiadujemy się, że kilkomiesięczne przygotowania Wydziału Turystycznego Ministerstwa Komunikacji do zorganizowania zimowego turystycznego sezonu narciarskiego są na ukończeniu. Organizacja idzie w kierunku zainteresowania polskiemi terenami narciarskiemi zagranicy, a zwłaszcza tych krajów, których rzeźba terenu nie pozwala na uprawianie sportów zimowych, jak np. Holandja, kraje Bałtyckie i inne.

Zeszłoroczne kolejowe raidy narciarskie pozwoliły „odkryć" szereg miejscowości, jak Sianki i Łubków, dotychczas szerszemu ogółowi zupełnie nieznane. Raidy te, powstałe wyłącznie na gruncie polskim i dotychczas zupełnie na całym świecie nieznane, zamierzają koleje kontynuować i w nadchodzącym sezonie zimowym, uruchamiając m. in. cały szereg podobnych raidów dla turystów zagranicznych. Projektuje się np. zorganizowanie dla gości z zagranicy specjalnego pociągu pod nazwą „lux narciarski", złożonego z samych wagonów sypialnych. Zorganizowane również będą wymienne pociągi narciarskie z Austrją.

Z wydawnictw Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji przygotowuje afisz narciarski oraz broszurkę o sportach zimowych i terenach narciarskich w Polsce. Teksty wydawnictw tych drukowane są w 9-ciu językach. W związku z tą akcją Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji organizuje w jesieni r. b. ruchome stoisko propagandowe, które będzie objeżdżać te państwa, w których istnieje możliwość wzbudzenia zainteresowania zimowemi terenami Polski.

Specjalna intensywna propaganda będzie zorganizowana na terenie Holandji. Z uwagi na bardzo silne zainteresowanie się społeczeństwa holenderskiego folklorem polskim, oraz ze względu na coraz bardziej serdeczne stosunki, łączące oba kraje należy się spodziewać, że akcja ta wyda odpowiednie rezultaty. W bieżącym miesiącu Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji bierze udział w targach międzynarodowych w Metzu, oraz w Bratislawie. Udział zwłaszcza w targach bratislawskich należy podkreślić z uwagi na cały szereg wszechsłowiańskich zjazdów i kongresów, jakie się w tym czasie będą tam odbywać.

Celem ściągnięcia turystów z krajów bałtyckich, najprawdopodobniej już w najbliższym czasie stacja graniczna Turmont uznana zostanie jako wjazdowa stacja turystyczna. Pozwoli to niewątpliwie licznym rzeszom społeczeństwa łotewskiego i estońskiego na odwiedzenie Polski w zimie. W sprawie tej toczą się już rozmowy na temat zorganizowania specjalnych wycieczek.

Na jesieni Wydział Turystyczny Ministerstwa Komunikacji organizuje w Warszawie wystawę fotograficzną, propagującą piękno Karpat w zimie.

„Sztuka i Turystyka". W dn. od 15 lipca do 3 września b. r. w salonach Instytutu Propagandy Sztuki w Warszawie urządzona została wystawa pod wymienionym tytułem. W ramach podziału administracyjnego skupione zostały artystyczne zdjęcia fotograficzne zabytków oraz nieco obrazów współczesnych malarzy, nadto umieszczona została wielka mapa turystyczna, zajmująca całą ścianę. Wystawa wypadła skromnie i nie bez błędów rzeczowych. Należałoby zebrać doświadczenia dotychczasowych wystaw (zwłaszcza ujemne) i przystąpić do wszechstronnie przemyślanej wystawy Krajoznawczej na Międzynarodowy Kongres Geografów w Warszawie w roku przyszłym.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW I ODDZIAŁÓW P. T. K.

Augustów. W dn. 3.VII b. r. Zarząd i członkowie przyjmowali wycieczkę Krakowskiego Oddziału P.T.K. w ilości 46 osób. Uczestnicy (czki) wycieczki zwiedzili puszczę Augustowską w nadleśnictwie Krasnem oraz jeziora augustowskie wraz z kanałem na przestrzeni od Żylin do Augustowa. W dn. 9.VII b. r. gościł Oddział wycieczkę spółdzielców białostockich.

Brodnica. Zarząd Oddziału stanowią: prezes p. L. Tyczyński; viceprezes, Wł. Kasprzewski; sekretarz, p. Al. Radzymiński; skarbnik, p. J. Bułka. Nowopowstały nasz Oddział w mies. czerwcu i lipcu rozwinął ożywioną działalność. Zarząd wyjednał 50% zniżki w Kasie Chorych na kąpiele dla członków, poczynił starania o uzyskanie ulg dla członków u miejscowych lekarzy; do organizowanego i w gimnazjum żeńskiem narazie umieszczonego schroniska nabyto 10 łóżek; zawieszono tablicę orjentacyjno-propagandową dla przybywających wycieczek w gmachu kolei państwowych; w oknach głównych ulic i na filarach mostu w śródmieściu rozmieszczono reklamy P.T.K. Przyjęto następujące wycieczki: 1) gimnazjalną z Mławy, 2) sześć wyciedzek kajakowców z Warszawy, 3) Seminarjum Nauczycielskiego im. Orzeszkowej z Warszawy, 4) „wycieczkę w nieznane", składającą się z 7 osób, 5) lwowskich studentów z wydziału lasowo-rolnego, 6) wycieczkę pięciu klas szkoły powszechnej w Tereszewie. Zorganizowano w dn. 9.VII, 23.VII i 30.VII wycieczki na pojezierze Brodnickie. Poczyniono starania w starostwie o ułatwienie przejazdu kajakami przez jezioro Bachotek, poczyniono starania w leśnictwie o usunięcie obalonego drzewa na kanale z Bachotka do Straszyna, utrudniającego przejazd kajakami. Przystąpiono do wyszkolenia przewodników i do wydania przewodnika po Brodnicy i pojezierzu Brodnickiem. W dn. 24.VII przystąpiono do zorganizowania Koła Turystyki Wodnej. Przybywającym do Brodnicy wszelkich informacyj udzielają pp.: viceprezes Kasprzewski i sekretarz Radzymiński (Rynek 30). Turyści mają zapewnioną stałą pomoc i służbę informacyjną w Hotelu Polskim w Rynku.

Należy podnieść wybitną energję Zarządu naszego nowego Oddziału, inicjatywę i wykazaną żywotność w tak krótkim czasie.

Chełmno. W dn. 10.VII b. r. powstał nowy Oddział P.T.K. w Chełmnie (woj. Pomorskie). Do Oddziału przystąpiło 26 członków. Do Zarządu powołani zostali pp.: K. Schreyer, prezes; prof. Br. Radzymiński, viceprezes; insp. J. Bernaczek, sekretarz; K. Gittel, skarbnik; jako czł. Zarz. p. J. Rommerowa, do Komisji Rewizyjnej pp.: Z. Szarkowski, J. Strzelec i Fl. Roszek. Oddział weźmie udział w przygotowywaniu obchodu 700-lecia istnienia m. Chełmna. Lokal Oddziału mieści się narazie w lokalu apteki Radzieckiej, Rynek 24. Korespondencję należy kierować pod adresem prezesa p. aptekarza, Schreyera, Chełmno, woj. Pomorskie, Rynek 24 lub sekretarza Oddziału, p. J. Bernaczka, Chełmno, ul. Dworcowa 17.

Częstochowa. Na posiedzeniu w dn. 5.VII b. r. Zarząd Oddziału ukonstytuował się następująco pp.: Komisarz J. Mazur, prezes; L. Nieprzecki, viceprezes; T. Smieciński, sekretarz; K. Knauer, skarbnik; członkowie: J. Purzycki, Z. Nowak, Sołdrowski, Słobodzian, Felisiak, B. Stala. Zmieniony adres Oddziału: Częstochowa, Katedralna 2, gmach Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji.

Gdynia. Nasz Oddział Morski posiada obecnie swój lokal przy ul. 10 lutego 39, I p. pok. 7, tel. nr. 20, 22. W tegorocznym sezonie letnim urządzono szereg wycieczek morskich na statku szybkobieżnym „Czajka" i innych.

Gniezno. W dn. 6.IV b. r. odbyło się zebranie organizacyjne nowego naszego Oddziału w Gnieźnie z inicjatywy czł. Rady Gł. p. starosty J. Suskiego. Do Oddziału złożyło akces 35 osób. Wybrany został tymcz. Zarząd Oddziału oraz powołano m. in. dwie komisje specjalne przy Oddziale: 1) turystyki do-Gnieźnieńskiej, 2) turystyki od-Gnieźnieńskiej. Do tymcz. Zarządu weszli pp.: B. Kasprowicz, prezes; starościna J. Suska, przewodn. komisji organizacyjno-administracyjnej; mec. Langer i kpt. Metzger, członkowie komisji; drowa Musiełkowa, przewodn. komisji turystyki do-Gnieźnieńskiej i członkowie: ks. kan. van Blerueq, star. J. Suski, ref. Mittelsttaedt, dyr. Kucharczyk, mg. Nowakowski, red. Cieślak oraz red. Łukaszewicz; przewodn. komisji turystyki od-Gnieźnieńskiej p. inż. Smielecka i członkowie pp.: insp. Kusza, dyr. inż. Sliwiński oraz inż. Roland. Zarząd tymcz. nawiązał kontakt z Oddziałem w Poznaniu oraz osobami z terenu powiatu Gnieźnieńskiego, interesującemi się krajoznawstwem i wydał broszurę p. t.: „Tymczasowe informacje o Gnieźnie i okolicy", rozpoczął zbieranie materjałów do mającego się opracować przewodnika po Gnieźnie i okolicy. Zorganizowana została pod kierunkiem p. starościny J. Suskiej wystawa obrazów z motywów gnieźnieńskich.

Kartuzy. W dn. 3.VI b. r. wybrany został nowy Zarząd o następującym składzie pp.: prezes mec. St. Szlachcikowski, I viceprezes p. mec. Kurek, II viceprezes sędzia Gryning, skarbnik Cylkowski, sekretarz Sokólski, czł. Zarządu pp.: Majewska i dyr. Orzech. Oddział w ciągu ub. r. ograniczył się do propagandy turystyki przez umieszczenie na dworcu widoków z Kartuz oraz do wyznaczania szlaków turystycznych w lasach okolicznych. Do istniejących komisyj przy Oddziale zostali

powołani, do krajoznawczej pp.: insp. Janowski, Jasiński, Dudziński, Majkowska, Podolcówna; do komisji propagandy turystyki i upiększania miasta pp.: inż. Mościcki, dr. Niklas, dr. Borowski, burm. Kubasik, nacz. Folason, inż. Szydełko, Zalewski, Marzec. Adres dla korespondencji: p. mec. Stefan Szlachcikowski, prezes Oddz. P.T.K. w Kartuzach, woj. pomorskie.

Lwów. Na nadzwyczajnem walnem zgromadzeniu Oddziału w dn. 17.VI b. r. wybrano nowy zarząd w składzie następującym: prezes, p. inż. Zenon Łyszyk, 1-szy vice-prezes p. dr. Sz. Wierdak, 2-gi vice-prezes p. dr. Zb. Hornung, sekretarz p. dr. Ad. Malicki, zast. sekretarza p. M. Legeżyński, skarbnik, p. Wł. Kudła, zast. skarbnika p. Wł. Friedel, członkowie Zarządu pp.: wiz. K. Błażewski, inż. K. Chudzikiewicz, dr. M. Orlicz, inż. St. Szumski, dr. Fr. Uhorczak. Do Komisji Rewizyjnej powołano pp.: T. Szumańskiego, St. Świtniewskiego, St. Ciszewskiego.

Łódź. W czasie od 20 maja do 20 czerwca b. r. Zarząd Oddziału nawiązał łączność z kilku towarzystwami bądź o charakterze kulturalno - oświatowym, bądź też czysto naukowym. Wynikiem było urządzenie wycieczki przyrodniczej do Rudy Pabjanickiej i lasów tuszyńskich oraz pozyskanie prezesa T-wa Historycznego p. Lorentza na przewodnika projektowanej na jesień wycieczki do Tumu i Łęczycy.

Ostatnio odbyły się trzy wycieczki: do Złakowa Kościelnego (osób 15, prowadził p. Malik), doliną rzeki Mrogi (osób 11, prowadził p, A. Nalepiński) i wspominana przyrodnicza (osób 17, prowadził p. mgr. Gaertner i dr. Patzner, temat: typy borów sosnowych na glebie podmokłej).

O ile w sezonie bieżącym wycieczkom stale sprzyjała piękna pogoda, o tyle zimna i deszcze w dni, poprzedzające wycieczkę, odstraszały mniej odważnych od zapisu i zmniejszały frekwencję.

W celu propagandy Zarząd uzyskał stałą rubrykę w niedzielnym dodatku do „Kurjera Łudzkiego" dla wrażeń z każdej wycieczki, opisywanych kolejno przez uczestników. Dotychczas ukazały się trzy takie opisy.

Olkusz. W ostatnim okresie Oddział tutejszy przeprowadził kurs dla harcerzy-przewodników po Olkuszu, uprzedzając okres wycieczkowy. Wykłady z zakresu historji i archeologji prowadził p. Antoni Wiatrowski, sekretarz oddziału, z geologji zaś p. Piotr Przesmycki. Nadto zorganizowano kilka wycieczek do miejscowej fary przy udziale 100 osób. Objaśnień udzielał p. Antoni Wiatrowski.

Towarzystwo przystąpiło do znakowania zaprojektowanych tras turystycznych. Pierwszą trasę wykończono do Djablej Góry od strony Rynku miasta Olkusza i od strony stacji kolejowej Bukowno. Znaki czerwono-białe.

Znakowanie prowadził p. Władysław Barczyński.

Poznań. Miesiąc maj 1933 r. był okresem bardzo ożywionego i gorączkowego wprost ruchu wycieczkowego w Oddziale Poznańskim P. T. K. Był to miesiąc krajoznawczych pociągów popularnych, które uruchamiała Poznańska Dyrekcja P. K. P. w porozumieniu i przy ścisłej współpracy z Oddziałem Poznańskim pod hasłem: „Poznaj swój kraj"! Na czele w zieleń przystrojonego parowozu widniało godło Państwa Polskiego, a na bokach dwie tablice z napisem: Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Oddział Poznański. Tak udekorowany pociąg poraz pierwszy ruszył w dniu święta Narodowego, 3 maja, do Torunia. Wycieczkowicze w liczbie ok. 400 osób wygodnie zajęli miejsca w ośmiu wagonach. W drodze wszyscy udekorowani zostali zielonemi kokardami z napisem: P. T. K. — Poznań. Na dworcu Toruń-Przedmieście wycieczka opuściła pociąg i udała się na brzeg Wisły. Tu, w obliczu cudnej panoramy kopernikowego grodu, przywitał ją honorowy członek P. T. K. p. Kazimierz Kulwieć, poczem podzielono wycieczkę na grupy i zwiedzano miasto, a w szczególności Jagiełły zamek na Dybowie, ratusz, kościoły, ruiny zamku krzyżackiego, śpichrze nad Wisłą, średniowieczne mury i bramy nad Wisłą, a mniejsze grupy także Bydgoskie Przedmieście.

Z ramienia Oddziału Poznańskiego wycieczkę prowadzili pp.: v-prezes prof. J. Kilarski i sekretarz Fr. Jaśkowiak. Oddział Toruński bezinteresownie dostarczył dla wycieczki poznańskiej pięciu przewodników. Przy oprowadzaniu osobiście pomagał również prezes Oddziału Toruńskiego p. red. M. Sydow.

Drugi pociąg popularny wyruszył w dniu 14 maja nad Gopło. Na udekorowanym w zieleń dworcu w Kruszwicy przywitał wycieczkę miejscowy burmistrz p. Borowiak, poczem orkiestra miejska odprowadziła ją na rynek, gdzie nastąpił podział na grupy. Uczestnicy wycieczki zwiedzili Mysią Wieżę, Romańską kolegjatę, wytwórnię win owocowych H. Makowskiego i zażywali przejażdżki parostatkiem po Gople. Tegoż dnia popołudniu wycieczka zwiedziła Inowrocław z Zakładem Zdrojowym, Państwową Żupą Solną i wszystkiemi tamtejszemi świątyniami. Przy zwiedzaniu miasta wybitnie pomagał członek Oddziału P. T. K. w Inowrocławiu p. Cz. Ziółkowski, a po zakładzie Zdrojowym oprowadzał wycieczkę prezes Oddziału Inowrocławskiego p. dr. J. Sroczyński. Z ramienia Oddziału Poznańskiego wycieczce przewodzili pp. v-prezes prof. J. Kilarski i sekretarz Fr. Jaśkowiak. Z drugiego pociągu popularnego korzystało trzysta kilkanaście osób.

W dniu 21 maja trzeci z kolei krajoznawczy pociąg popularny zabrał 310 osób do Chodzieży, malowniczo położonej w okolicy lesistej i jeziernej. W Chodzieży wycieczka przedpołudniem zwiedziła słynną z wyrobów fajansowych fabrykę St. Mańczaka i tamtejszy kościół parafjalny. Po obiedzie jedna grupa pod kierownictwem p. prof. Kilarskiego udała się do lasów na Gontyniec, najwyższe wzgórze (191 m.) w dolinie nadnoteckiej, druga grupa pod kierownictwem sekretarza Oddziału wyjechała autobusem do odległego o 15 km. Ujścia, granicznego miasteczka, pięknie położonego w dolinie nadnoteckiej u zbiegu Noteci z Głdą. Ujście, aczkolwiek położone w okolicy przed wojną bardzo zniemczonej ma obecnie ludność w 95% polską. Słynna jest też kalwarja w Ujściu; w roku 1655 tędy wkroczyli do Wielkopolski Szwedzi.

Inni wycieczkowicze zabawiali się popołudniu indywidualnie, wiosłując na jeziorze miejskiem, lub korzystając z imprez w tym dniu w Chodzieży urządzanych.

W dniu 25 maja pod kierownictwem dr. T. Smo-

luchowskiego odbyła się wycieczka na konwalje do lasów biedruskich nad Wartą. W wycieczce wzięło udział 9 osób. Pieszo przebyto 26 km.

Krajoznawczy rekord. Rokrocznie urządza Oddział Poznański w wiosennych miesiącach wycieczkę do Rogalina. Rogalin, bogato uposażony przez przyrodę i posiadający prawdziwe skarby sztuki w postaci klasycznego mauzoleum Hr. Raczyńskich i licznej galerji obrazów, wśród których króluje Jana Matejki „Dziewica Orleańska", sprawia, iż wycieczki te cieszą się zawsze bardzo liczną frekwencją. W ubiegłym roku w wiosennej wycieczce do Rogalina wzięły udział 72 osoby. Była to wtenczas frekwencja rekordowa, gdyż takiej frekwencji kronika wycieczek Oddziału Poznańskiego nigdy nie zanotowała. Frekwencja jednak ostatniej wycieczki do Rogalina, urządzonej w dniu 28 maja przeszła wszelkie oczekiwania i była trzykroć liczniejsza od ostatniej rekordowej. W wycieczce naliczono 237 (dwieście trzydzieści siedm) uczestników pomimo niezbyt pewnej pogody i 15 km. pieszej drogi. Wycieczkę prowadził sekretarz Oddziału.

W dn. 2 i 3 czerwca bawiła w Poznaniu reprezentacyjna wycieczka młodzieży szkół średnich ze Śląska w liczbie 120 osób. Z ramienia P.T.K. Oddziału w Poznaniu wycieczce przewodzili przy zwiedzaniu miasta pp.: wiceprezes prof. J. Kilarski, sekretarz Franciszek Jaśkowiak.

W czasie Zielonych Świąt urządzono 2-dniową wycieczkę na pojezierze Sierakowsko - Międzychodzkie. Wielkie bogactwo jezior o stromych i poszarpanych jarami brzegach, w obramowaniu pięknych lasów liściastych, olbrzymie lasy i znaczna falistość terenu czynią te okolice jedną z najbardziej malowniczych w kraju. Długość marszruty wycieczki wyniosła około 45 km. W wycieczce wzięło udział 8 osób. Prowadził sekretarz Oddziału.

15 czerwca urządzono wycieczkę do Wierzenicy i na Dziewiczą Górę. Pieszo przebyto 18 klm., uczestników 25. Prow. sekretarz Oddziału.

18 czerwca urządzono wycieczkę nad jezioro Bytyńskie, gdzie na jednej z siedmiu wysp znajduje się dobrze zachowane wielkich rozmiarów grodzisko przedhistoryczne, ostatnio zbadane i opracowane przez ekspedycję naukową Uniwersytetu Poznańskiego pod kierownictwem prof. dr. J. Kostrzewskiego. Po drodze zwiedzano gotycki kościół z 15 w. w Kazimierzu i w Bytyniu z grobowcami Niegolewskich. Pieszej drogi 18 km., uczestników 14. Prow. sekretarz Oddziału.

22 czerwca odbyła się półdniowa wycieczka do Owińsk, gdzie zwiedzano okazały barokowy kościół poklasztorny, dzieło włoskiego architekta Pompea Ferrari i budynki poklasztorne z 17 w. Następnie urządzono wycieczkę do lasów Biedruskich i do wojskowego obozu ćwiczeń letnich w Biedrusku, gdzie zwrócono uwagę na cmentarze wojenne. Pieszej drogi 12 km., uczestników 12. Prow. sekretarz Oddziału.

25 czerwca odbyła się wycieczka do Otusza, Tomic, Stęszewa i Ludwikowa. Z powodu wielkiej niepogody na wycieczkę przybyło tylko 7 osób. W terenie wiele jezior, lasów, grodziska przedhistoryczne i zabytki architektury. Długość marszruty 30 km. Prow. sekretarz Oddziału.

Poza ośmiodniową wycieczką na Lubelszczyznę i Polesie Oddział Poznański w mies. lipcu nie urządzał żadnych wycieczek zamiejscowych ze względu na przyjazd liczniejszych, niż w innych latach, wycieczek zagranicznych.

I tak: w dn. 13 lipca przyjęto wycieczkę nauczycielstwa szkół średnich z Czechosłowacji w liczbie 28 osób. 19 lipca przyjęto wycieczkę inżynierów francuskich w liczbie 45 osób, którzy po obejrzeniu zakładów użyteczności publicznej i ważniejszych zakładów przemysłowych, zwiedzili zabytki artystyczne m. Poznania 20 lipca bawiła w Poznaniu wycieczka Polaków z Ameryki w liczbie 36, którzy pod protektoratem Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy odbywali podróż okrężną po Polsce, 23 lipca przybyła do Poznania wycieczka czechosłowackiego Touring-klubu (Liga Československych Motoristů), licząca 144 uczestników. 29 lipca. powracając z kolonji letnich nad polskiem morzem, przybyła do Poznania na dwa dni wycieczka Narodowego Związku Studentów Czeskich w Pradze w liczbie 25 uczestników. Wszystkie wycieczki przyjęte oprowadził sekretarz Oddziału. W celu propagandy krajoznawstwa i turystyki, członkowie Zarządu pp. prof. J. Kilarski i sekretarz Fr. Jaśkowiak wygłaszają naprzemian w każdy piątek przed mikrofonem Radja Poznańskiego 15 minutowe referaty p. t. „Kwadrans krajoznawczo-turystyczny".

Równe. Skład Zarządu Oddziału P.T.K. stanowią pp.: E. Dembiński-Pióro, prezes; B. Bukowiecki, vice-prezes; J. Tarnogórski, sekretarz; W. Studziński, skarbnik; członkowie Zarządu: H. Chłopotunow i T. Bursztyn; do Komisji Rewizyjnej wchodzą pp.: M. Czabański, Edw. Leszczyński i M. Ambrożewicz. Adres Oddziału: Równe, skrz. poczt. Nr. 53.

Sambor. W dn. 7.IV b. r. powstał nowy Oddział P.T.K. w Samborze. Do Oddziału zgłosiło akces 57 członków. Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: prezes, ks. dziek. Józef Watulewicz w Felsztynie; sekretarz, prof. Wł. Podoliński; członkowie pp.: starosta K. Lenczewski, Fr. Andryszczak, dr. Br. Glodtowa, insp. J. Gołębiowski, Al. Kuczera, An. Paluch, M. Pater, Fr. Polowiec, komisarz St. Wajda, Z. Tyrkówna, prof. St. Jaremka, Wł. Pendzej i Wł. Fraunfellner. Lokal Oddziału mieści się w II Państw. Gimn. Męsk. w Samborze. Zarząd przystąpił do zorganizowania muzeum regionalnego pow. Samborskiego i wydał w tej sprawie odezwę do społeczeństwa polskiego w powiecie.

Sochaczew. Oddział P. T. Krajozn. w Sochaczewie został zreorganizowany.

Przeważająca ilość członków w składzie Oddziału nauczycielstwo szkół powszechnych, rozproszone w 37 miejscowościach powiatu, nie wykazało zupełnie aktywności. Poza pracą w organizowaniu Kół Młodzieży przy szkołach pow. oraz współpracą przy zbieraniu nazw miejscowości do „Słownika Geograficznego", członkowie nie wykazali szerszego zainteresowania; składek nie płacono. Należało zatem wyeliminować wszystkie „martwe dusze" i zreorganizować Oddział od podstaw.

W dn. 24 czerwca r. b. odbyło się zebranie, na którem został wybrany Zarząd, jak niżej:

Kazimierz Hugo - Bader, prezes, Sochaczew, maj. Rozlazłów Szlach; Władysław Milik, zastępca prezesa, Fabryka Boryszew; Eufemja Pionkówna, sekretarz, Soch. Warszawska 56; Irena Dąbrowska, skarbnik, Soch., ul. Piłsudskiego 12; Mieczysław Gajewski, naczelnik przystani, ul. Piłsudskiego 9; Komisja rewizyjna: ks. prefekt Józef Noyszewski, Marjan Dębiec, Wacław Przednorski. Jednocześnie zorganizowano Koło Turystyki Wodnej, oraz otwarto przystań na Bzurze. Koło rozwija się bardzo pomyślnie. Składki wpływają regularnie. Koło przystąpiło do Związku Kajakowców.

Wycieczki krajoznawcze w sezonie letnim odbywają się co niedziela wodą, według ustalonego programu. Jednocześnie wznowiono pracę nad wyznaczaniem szlaków wodnych Oddział liczy obecnie 25 członków, przyczem deklaracje wpływają w dalszym ciągu.

Szamotuły. W dn. 25 lipca r. b. odbyto wycieczkę krajoznawczą po Szamotułach. Uczestnicy wycieczki zebrali się w Gimnazjum, gdzie prof. Hanyż wygłosił referat o Grodzie Halszki, zapoznając wszystkich z dawnemi i obecnemi planami miasta. Zwiedzono kościół poklasztorny, kolegjatę farną, cmentarz i basztę zamkową. Prowadzili pp.: prof. Hanyż, nacz. sądu Dutkiewicz i J. Preuss. Uczestników ponad 200 osób.

Dn. 16 lipca r. b. urządzono wycieczkę krajoznawczą na trasie Szamotuły—Obrzycko—Wronki. Wycieczka wyruszyła o godz. 7 rano wozami do Małego Gaja i zwiedziła galerję portretów rodzinnych i park hr. Raczyńskiego. W kościele modrzewiowym pod wezwaniem św. Mikołaja w Słopanowie wysłuchano Mszy św. odprawionej przez O. Franciszkanina z Wronek. W Obrzycku zwiedzono kościół ewangelicki, ratusz i kościół katolicki. O godz. 15-tej wyruszyła wycieczka łodziami po Warcie do Wronek, gdzie oglądano kościół przy klasztorze O. O. Franciszkanów i kościół katolicki. Uczestników 30 osób. Prowadzili wycieczkę pp. dr. Nowicki i prof. Hanyż.

W dniu 6 sierpnia r. b. odbyła się wycieczka do Chrzypska. Prow. dr. Nowicki.

Tomaszów Lubelski. Nowy Zarząd Oddziału ukonstytuował się następująco pp.: prof. Osowy, prezes; inż. Zygm. Sierosławski, viceprezes; prof. Stan. Trojanowski, sekretarz; arch. Br. Niewmierzycki, skarbnik. Adres nowy: Oddział P. T. K. w Tomaszowie Lubelsk., Gimnazjum.

Wilno. Oddział Wileński w maju r. b. zorganizował wspólnie z Magistratem m. Wilna biuro wycieczkowe. Kierownikiem biura został p. Adam Krzemień, dotychczasowy sekretarz Zarządu, który w Związku z tem zrzekł się stanowiska sekretarza. Zarząd uchwalił wobec tego kooptować p. Helenę Schrammównę, która objęła funkcje sekretarza. Adres biura wycieczkowego i sekretarjatu Oddziału mieści się przy ul. św. Anny 1, tel. 1561.

Zarząd uruchomił w Wilnie nowe schronisko na czas wakacyjny, które mieści się przy ul. św. Anny 1, obecnie są więc w Wilnie dwa schroniska P.T.K. przy ul. św. Anny 13 na 30 osób, oraz przy ul. św. Anny 1 na 100 osób.

Wołkowysk. W czerwcu b. r. Oddział zorganizował swe biuro i całe ognisko pracy w oddzielnym własnym lokalu w Wołkowysku, przy ul. Kościuszki 56. Władze naczelne i wszelkie lokalne Twa proszone są o kierowanie korespondencji pod tym adresem. Własny oddzielny lokal pozwolił na zapoczątkowanie szeregu nowych urządzeń, rozszerzających działalność Oddziału.

Stworzona została bibljoteka krajoznawstwa i turystyki ze szczególnem uwzględnieniem literatury o powiecie wołkowyskim.

Otwarta została czytelnia książek i czasopim, poświęcona szerzeniu wiedzy o kraju i powiecie, czynna dwa razy w tygodniu w poniedz. i piątki.

Zapoczątkowano gromadzenie zbiorów muzealnych z zamiarem stworzenia muzeum regjonalnego wołkowyskiego. W ciągu dwu miesięcy nadesłano z terenu powiatu kilkanaście przedmiotów o wartości muzealnej z dziedziny dokumentów aktowych, numizmatyki i sfragistyki.

Raźnie postępuje naprzód dzieło gromadzenia materjałów do wydawnictw zbiorowych: „Przewodnika krajoznawczego po powiecie wołkowyskim" i „Powiatu wołkowyskiego w krajobrazie i zabytkach".

Urządzone zostało laboratorjum fotograficzne, mieszczące się w gmachu Starostwa Powiatowego przy ul. Rynkowej 14, dostępne dla wszystkich.

Na początku września b. r. urządzona zostanie wystawa fotografiki krajoznawczej połączona z konkursem fotograficznym.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

WYCIECZKI.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

3.IX. Willanów i Zawady prow. p. L. Bartliński.
Spała autokarem prow. J. Kołodziejczyk.

10.IX. Puszcza Kampinoska prow. p. L. Bartliński.
Toruń — wycieczka autokarem.

17.IX. Zegrzynek Serock prow. p. L. Bartliński.
Jeziora Suwalskie — wycieczka autokarem 2 dniowa.
Willanów (uroczystości Sobieskiego) prow. p. M. Grujanka.

24.IX. Lasy Mieni, prow. p. N. Szczepkowski.

30.IX. Czestochowa — wycieczka autokarem 2 dniowa.

1.X. Do Szymanowa, prow. p. Al. Luboiński.

7 i 8.X Białowieża prow. p. J. Kloska, autokarem.

8.X Lasy Nieporenckie, prow. p. N. Szczepkowski.

ODCZYTY.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

20.IX. Spływ kajakowy do morza, wygł. p. A. Wisłocki.

27.IX. Polscy skauci na międzynarodowym zlocie harcerskim na Węgrzech, wygł. p. Wierzbiański.

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. Telefon 407-50.